

หลักการพิจารณาหนังสือ

คำว่า พิจารณา พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ให้ความหมายว่า **ตรวจตรา ตริตrong สอบสวน** ฉะนั้น การพิจารณา คือ การดูให้ละเอียด ดูอย่างถี่ถ้วน แล้วตัดสินวินิจฉัยคุณค่าว่าดีหรือไม่ดี เพราะเหตุใด

การพิจารณาหนังสือเป็นการอ่านหนังสืออย่างละเอียดถี่ถ้วน แล้วแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเล่มนั้นอย่างมีหลักเกณฑ์ เป็นการวิเคราะห์และวิจารณ์หนังสือ การพิจารณาหนังสือจะช่วยให้ผู้อ่านอ่านหนังสืออย่างมีหลักเกณฑ์ อ่านหนังสืออย่างสนุกสนานและมองเห็นคุณค่าของหนังสือ เข้าถึงรสไพเราะของหนังสือและการใช้ถ้อยคำ ทำให้ผู้อ่านชอบอ่านหนังสือมากขึ้น นอกจากการพิจารณาหนังสือจะเป็นการอ่านเพื่อเข้าใจหนังสือแล้ว ผู้อ่านยังสามารถอธิบายคุณค่าของหนังสือได้อย่างมีหลักการ ช่วยทำให้ผู้อ่านรู้จักส่วนประกอบของหนังสือทั้งรูปแบบการแต่งเนื้อเรื่อง ความไพเราะของสำนวนโวหาร สามารถประเมินคุณค่าของหนังสือได้ และทำให้ผู้อ่านเกิดสติปัญญาในการอ่านมากขึ้น

ผู้พิจารณาหนังสือจะต้องมีความสามารถหลายอย่าง เช่น อ่านจับใจความได้ดี ความได้ อ่านแล้วแยกได้ว่าข้อความใดเป็นข้อเท็จจริง ข้อความใดเป็นการแสดงความคิดเห็น หรืออ่านแล้วประเมินคุณค่าได้ นอกจากนั้น ผู้พิจารณาหนังสือยังจะต้องรู้จักลักษณะของหนังสือประเภทต่าง ๆ เพราะการพิจารณาหนังสือแต่ละประเภทย่อมแตกต่างกันไปตามลักษณะของประเภทหนังสือ

การพิจารณาหนังสือ ผู้พิจารณาควรมีหลักการเพื่อเป็นแนวทางการพิจารณาหนังสือดังต่อไปนี้

๑. ตั้งจุดมุ่งหมายการอ่านว่า จะอ่านเพื่อพิจารณาหนังสือ ผู้อ่านจะต้องสามารถบอกจุดดีหรือจุดด้อยของหนังสือ บอกรูปแบบของหนังสือ สามารถบอกคุณค่าของหนังสือได้

๒. รู้หลักการวิจารณ์หนังสือเบื้องต้น ได้แก่

๒.๑ รู้ลักษณะของหนังสือประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือวิชาการ สารคดี นวนิยาย เรื่องสั้น นิทาน เป็นต้น

๒.๒ สามารถบอกแนวคิดของเรื่อง ลักษณะโครงเรื่อง และเนื้อเรื่องโดยย่อได้

๒.๓ สามารถบอกจุดมุ่งหมายของการแต่งได้ว่า ผู้แต่งมีจุดมุ่งหมายอย่างไร ซึ่งอาจรู้ได้จากคำนำหรือแฝงอยู่ในเนื้อเรื่อง

๒.๔ มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษา สามารถอธิบายการใช้ภาษาในหนังสือได้ถูกต้องตามหลักภาษา สามารถใช้ภาษาสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ง่าย อธิบายเรื่องใดเรื่องหนึ่งชัดเจน และใช้ถ้อยคำได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

๒.๕ มีความรู้เกี่ยวกับการใช้โวหารในการแต่ง ได้แก่

- ★ การใช้ข้อความเปรียบเทียบเชิงอุปมาอุปไมย
- ★ การใช้บุคคลิษฐานเป็นข้อความที่ให้สิ่งไม่มีชีวิตทำกิริยาอาการเหมือนสิ่งมีชีวิต
- ★ การใช้สัญลักษณ์ คือ ใช้สิ่งแทนความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง
- ★ การเล่าเกินจริง คือ ข้อความที่กล่าวให้เกินเลยความเป็นจริง

๒.๖ สามารถบอกคุณค่าของหนังสือได้ว่า มีคุณค่าทางด้านภาษา ทางสังคม และวัฒนธรรม ทางการดำเนินชีวิตของคนเรา หรือมีคุณค่าทางด้านความรู้ด้านใดบ้าง

๓. ผู้อ่านต้องนำหลักการวิจารณ์เบื้องต้นเป็นเกณฑ์การตัดสินหนังสือ ผู้อ่านจะต้องอ่านหนังสือโดยตลอดเล่มให้เข้าใจเรื่องก่อน สามารถเล่าเรื่องโดยย่อได้ แล้วนำหลักเกณฑ์ไปพิจารณาหนังสือ

๔. ผู้อ่านจะต้องตัดสินใจ โดยใช้เกณฑ์การวินิจฉัยคุณค่าของหนังสือได้ว่า พอใจหรือไม่ และสามารถสรุปรูปแบบของหนังสือได้